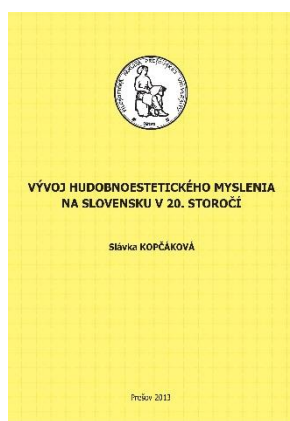

KOPČÁKOVÁ, S. 2013. Vývoj hudobnoestetického myslenia na Slovensku v 20. storočí. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, ISBN 978-555-0804-7.

Renáta Beličová; rbelicova@ukf.sk

Predkladaná publikácia je ambicióznym vedeckým projektom. Hudobná estetika je špeciálnou estetikou, ktorá formuluje kľúčové témy vo sfére hudobného estetického v rôznych dobách odlišne. Aby bolo uvažovanie o dejinách hudobnej estetiky korektné, je potrebné túto historickosť akceptovať a prijať skutočnosť, že vývoj hudobnoestetického myslenia na Slovensku bol napriek špecifikám súčasťou dobových trendov a vykazoval charakteristické znaky vývoja filozofie (a estetiky ako jej súčasť). A to napriek tomu, že v slovenskom muzikologickom ani estetickom kontexte neboli základné kategórie hudobnej estetiky (hudobného estetického) diskutované ako autonómny vedecký problém.

Ako však názorne ukazuje autorka, tento „nedostatok“ autentickej slovenskej metodológie hudobnej estetiky bol postupne kompenzovaný početnými čiastkovými vedeckými príspevkami mnohých hudobníkov a teoretikov, a definitívne prekonaný v muzikologickom myslení Jozefa Kresánka. Je škoda, že dominancia štrukturalisticky orientovaného hudobnoteoretického myslenia na Slovensku celkom prekryla hudobno-filozofický (a teda hudobnoestetický) kontext originálnej kresánkovej bádateľskej metódy. Pre slovenské hudobnoestetické myslenie zostala táto situácia dlho symptomatická. Premýšľanie o hudbe dlhodobo zaťažovalo pocity povinnosti voči hudobnej teórii i potreba odvodzovať legitimitu estetiky z potrieb hudobnej teórie. V hudobnej vede si teória dlho udržovala primát spolu s historiografiou a filozofia i estetika sa považovali len za akýsi ich derivát. Čo je paradox, pretože hudobná teória je v skutočnosti aplikáciou a argumentačným poľom jej nadradenej filozofie hudby (a estetiky ako jej súčasť).

Väčšina z textov, ktoré Slávka Kopčáková zaradila do relevantných prameňov k téme, vykazuje skôr len inklináciu k filozoficky formulovaným problémom hudobnej kultúry, prípadne sa vzťahujú k širšiemu rámcu filozofie umenia, menej k hudbe samotnej. K najlepšej tradícii slovenských hudobnoestetických textov, ktoré uvažovali o hudbe ako o prejave univerzálnej ľudskej kreativity, patria nepochybne nielen texty Jozefa Kresánka a Petra Faltína, ale i Jána Albrechta, Ladislava Burlasa, Romana Bergera či Vladimíra Godára. No len práce Jozefa Kresánka prinášajú to, čo by sme mohli nazvať zárodkami systematickej hudobnej estetiky s jasne priznanou (a argumentovanou) vlastnou metodológiou.

Za pojmom hudobná estetika stojí v akademickom diskurze rigorózne budovaný vedný odbor. Jeho báza je však nevyhnutne budovaná a formovaná v širšom filozofickom rámci a priestor na ďalšiu kultiváciu nachádza v rozsiahlej umeleckokritickej spisbe.

Svoj vedecký projekt rozčlenila autorka do desiatich celkov, ktoré zodpovedajú historickému prierezu slovenskou hudobnou kultúrou. Od dejín hudobnej kultúry sa však text odlišuje optikou. Je zrejmé, že autorka mala k dispozícii žánrovo pestrú spisbu, prevažne esejistickú a publicistickú. Práca obsahovo i textovo smeruje k najvýznamnejším postavám slovenského hudobnoestetického myslenia, k Jozefovi Kresánkovi, Otovi Ferenczemu, Alexandrovi Albrechtovi, či Petrovi Faltinovi. Je dôležité, že autorka nezabudla na ďalšie dôležité a kultúrne významné postavy filozofujúcich hudobníkov so silnou vedeckou erudíciou.

Text Slávky Kopčákovej predstavuje prvý pokus ucelene a systematicky sledovať na Slovensku vývoj takého uvažovania o hudbe, ktoré prekračuje štrukturalisticky uzatvorenú hudobnú vedu. Zhromažďovanie historických dokladov o existencii filozofického myslenia o hudbe, vedecky korektného a pritom originálneho a metodologicky autentického, má mimoriadny význam. Nielen ako dôležitý príspevok k historiografickému bádaniu v hudobnom živote na Slovensku, ale aj ako sumár základov našej hudobnej estetiky obsahujúci nielen súčasné hudobnoestetické riešenia, ale iste predznamenávajúci i ďalší vývoj hudobnej estetiky ako sebavedomej súčasť muzikológie na Slovensku.

Doc. PhDr. Renáta Beličová, PhD.
Ústav literárnej a umeleckej komunikácie
FF UKF v Nitre
rbelicova@ukf.sk

www.casopisespes.sk
